

Copyright 1992 Leverett Bradley

VILÁGÍTÁSTECHNIKA

Készítette: Bujnóczki Tibor

Lezárva: 2005. 01. 01.

602-007-6400

CLASSIC MODEL IMAGE BBS

ANYAGOK FELÉPÍTÉSE

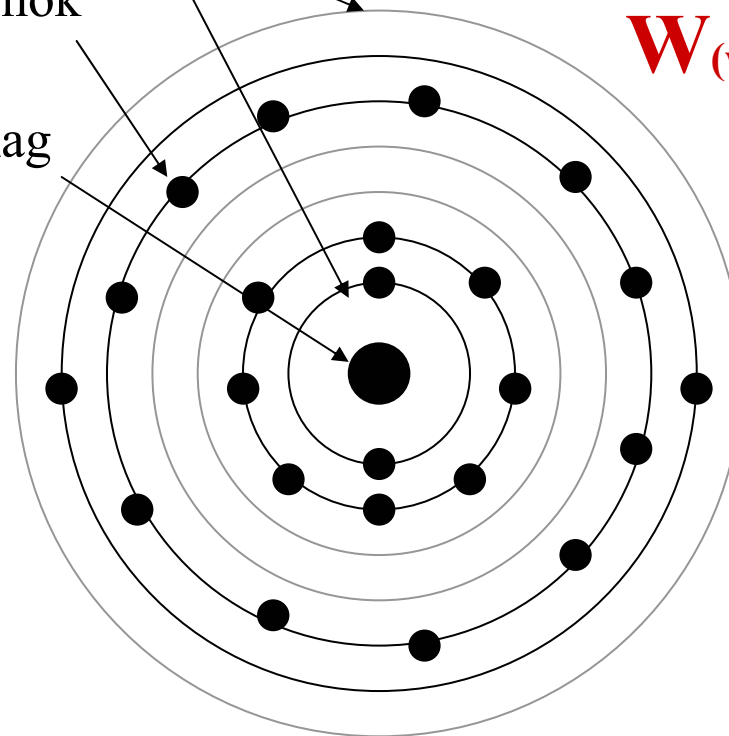
Az atomok felépítése:

elektronhéjak:
elektronok

K L M N O P Q

atommag

W (wolfram)

(Atommag = proton+neutron

protonok száma=elektronok száma a héjban=rendszám)

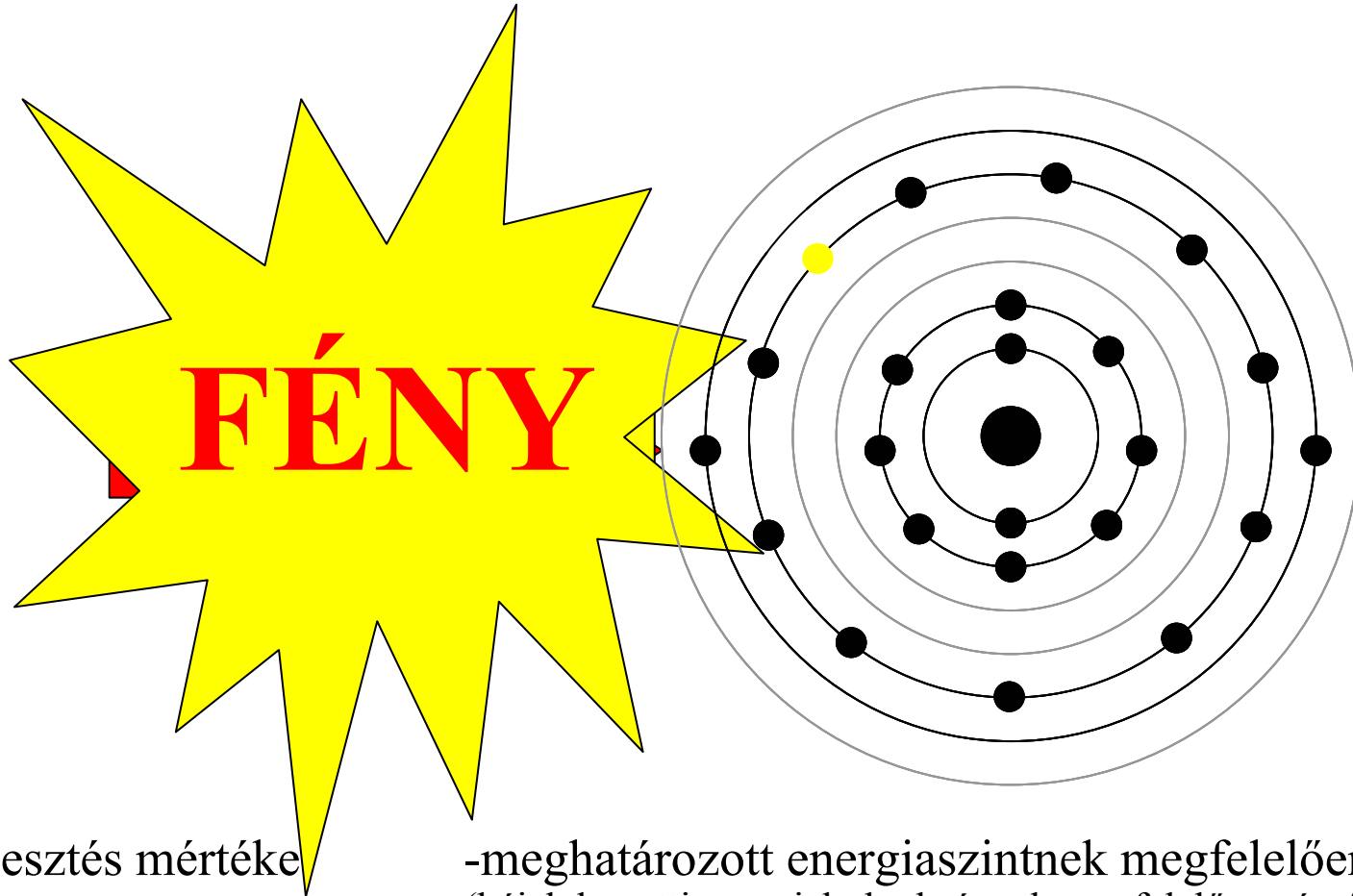
Elemek felosztása: legkülső héjon elhelyezkedő elektronok száma alapján

-fémek (legfeljebb 4 elektron)

-nemfémek (5-7 elektron)

-nemesgázok (telített)

FÉNY KELETKEZÉSE

Gerjesztés mértéke

- meghatározott energiaszintnek megfelelően (héjak közötti energiakülönbségnek megfelelő sugárzás – spektrum)
- elektronkilépéshez szükséges energiával (elektronkiválás – ionizáció)

FÉNY TULAJDONSÁGAI

Sugárzás: elemi *részecskék*nek, illetve *energiának* átvitele

$$c = \nu \times \lambda$$

ν ↓
frekvencia

λ ↓
hullámhossz

(sugárzás energiáját – hullámhosszát - az emberi szem **színként** érzékeli)

Kozmikus

Gamma

Röntgen

Ultraibolya (UV)

Látható

Infravörös

Rádió

Fény: -az energia egyik megjelenési formája,
-a sugárzási tartomány emberi szem által érzékelhető része
(látható spektrum)

FÉNYKELTÉSI LEHETŐSÉGEK

Fotonnyi energiaközlésnél:

-elektronpályák adott energiaszintűek

-kisugárzás hullámhossza adott értékű

(vonalas színek /hullámhossz eloszlás/)

Atomnyi energiaközlésnél:

-elektron kiválik az atomkötelékből-ionizáció

-elektronmozgás, a pozitív ionok erőterében

(fékeződési sugárzás - folytonos színek)

Ionok elektronbefogása:

-elektronok befogáskori energiája tetszőleges

-fölös energia kisugárzódik

(rekombinációs sugárzás – folytonos színek)

FÉNYKELTÉS ALAPELVE

Ütközés:

Részecskék hőmozgása: $E_k = \frac{m \cdot v^2}{2} <$ Atomokat összetartó erő
(**s z i l á r d t e s t**)

-rugalmas ütközés

(változatlan atomszerkezet)

(melegedés)

-rugalmatlan ütközés

(elektron héjváltása)

Kinetikai energ növekedése

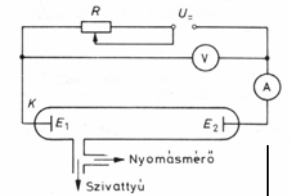
Gerjesztés

FÉNYKELTÉS GYAKORLATA

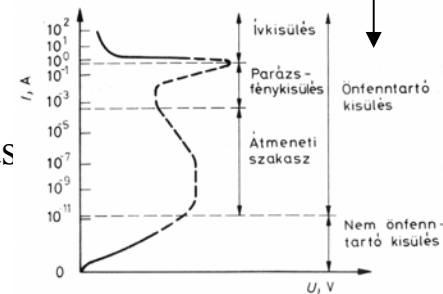
Termikus fénykeltés: -hőtermelő kémiai reakció (égés)
 -villamos árammal történő hevítés: $P=I^2 \cdot R$ [Joule]
 $R=R_0 \cdot (1+\alpha \cdot t)$

$U=I \cdot R$ miatt: -kezdetben nagy áramerősség bekapcsolási (tranziens) szakasz
 -ellenállás a hőmérséklet fgv-ében nő a hőfelvétel=hőleadásig: *Gerjesztés*

Gázkisülés: ha -szabad töltéshordozók a gázban
 -potenciálkülönbség a töltéshordozók mozgására:

Sugárzás: -optikai sugárzás (UV sugárzás vagy fény)
 -korpuzkuláris sugárzás (elektron- vagy ionsugárzás)
 -mechanikai energia (dörzsölés)
 -kémiai átalakulások
 -elektromos erőtérváltozás

által *Gerjesztett* fényporok

Gerjesztés utáni azonnali kialvás
 késleltetett kialvás

fluoreszkáló anyag
 foszforeszkáló anyag

A FÉNY TULAJDONSÁGAI (mennyiségi)

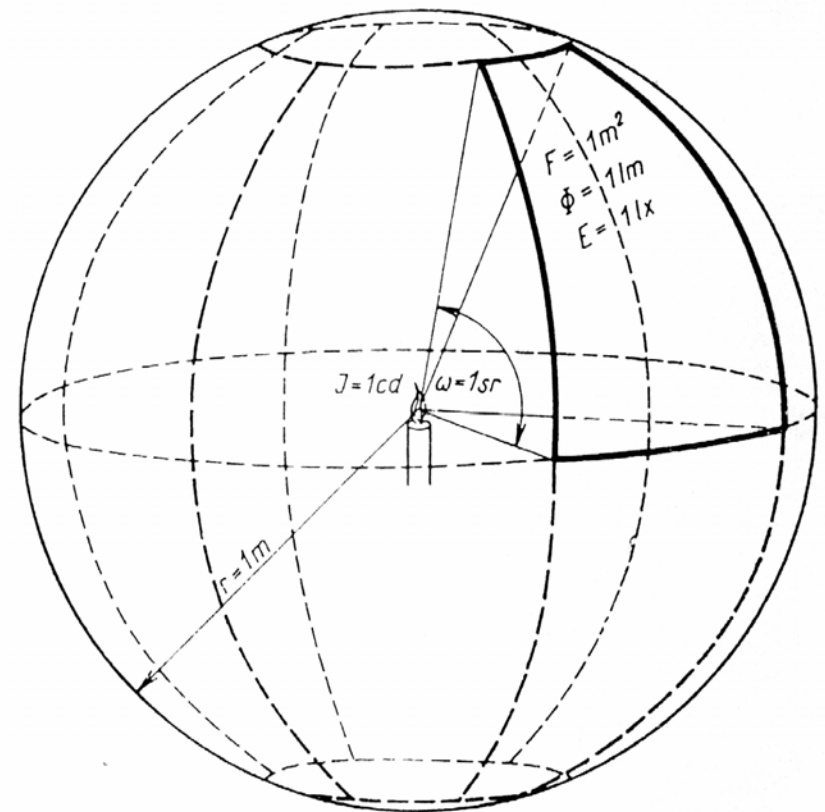
Ha egységnyi sugarú (1m) gömb középpontjába egységnyi fényerősségű (gyertya) fényforrást helyezünk, akkor az a gömbfelület egységére (1m²) egységnyi (1lumen) fényáramot bocsát ki, s ilyenkor a gömbfelületen a megvilágítás erőssége egységnyi (1 lux).

Fényerősség [I]: adott hullámhosszúan sugárzó fényforrás sugárzásereőssége [candella]

Fényáram [Φ]: a fényforrásnak az emberi szem érzékelése alapján meghatározott sugárzási teljesítménye [lumen]

Megvilágítás [E]: egységnyi felületre eső fényáram [lux]

Fénysűrűség [B]: a vizsgált irányú fényerősség és a sugárzó felület erre merőleges vetületének hányadosa [stilb] (a különböző felületek eltérő módon sugároznak – verik vissza a fényt – így lehetővé teszik, hogy az adott környezetben azokat megkülönböztethessük)

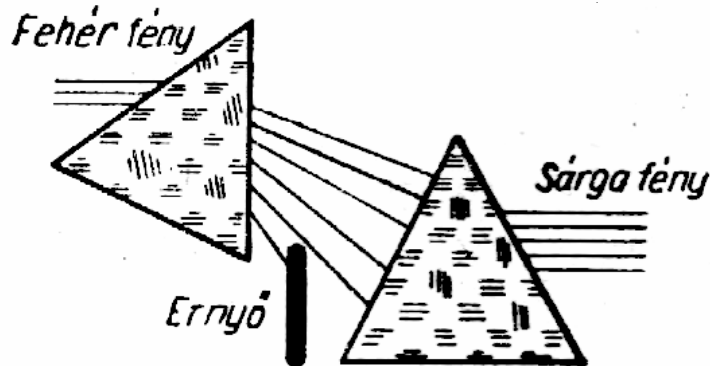
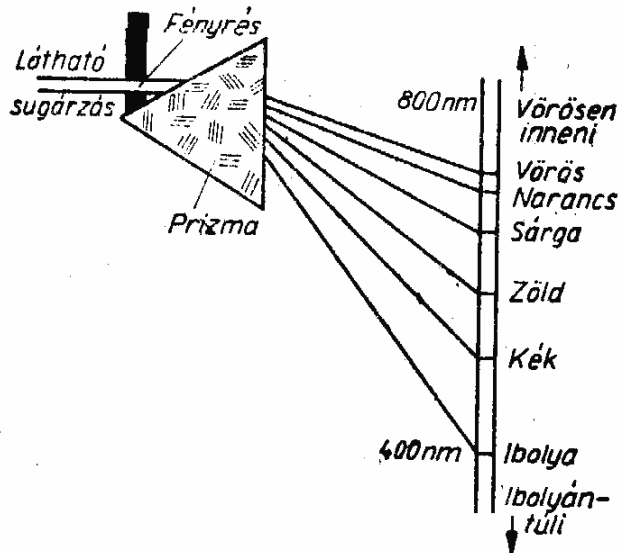

A FÉNY TULAJDONSÁGAI (minőségi)

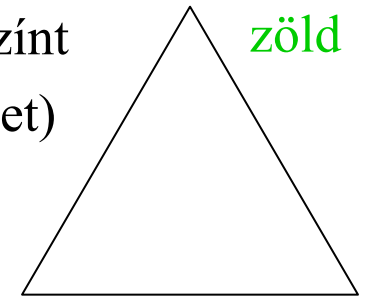
Összetettség:

a fehér fény

-színes összetevőire felbontható
-összetevő színeiből összerakható

-összeadó (additív) színkeverés
három színből minden színt
(trikromatikus színelmélet)

vörös

kék

(összetevők egyazon helyre vetítése)

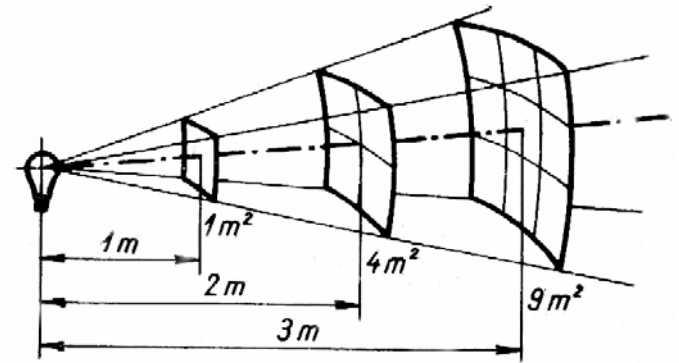
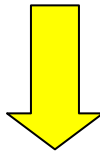
-kivonó (szubtraktív) színkeverés
(valamely összetevő kivonása szűrővel)

A FÉNY TULAJDONSÁGAI (optikai)

Valamely forrásból minden irányban egyforma erősséggel kilépő és a térben szabadon terjedő sugárzás = a forrás köré képzelt koncentrikus gömbök felületi energiájával

A gömbök felülete a távolság négyzetével arányos, ezért a fényforrás által létrehozott megvilágítás az attól mért távolság négyzetével fordítottan arányos

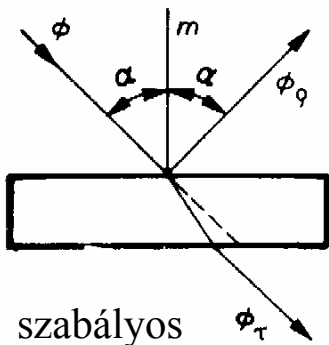

A fény nem terjed szabadon:

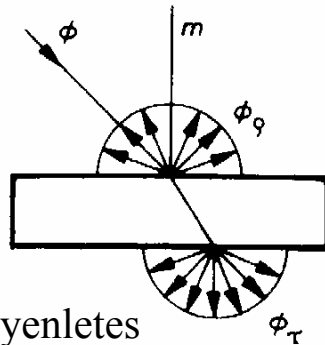
környezete befolyásolja térbeli eloszlását

Fény-anyag kölcsönhatás fajtái:

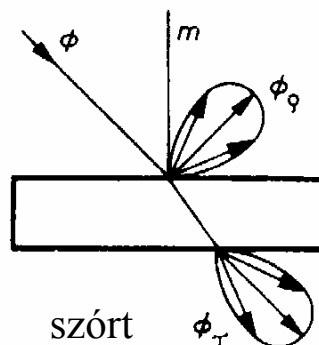
- visszaverés (reflexió)
- elnyelés (abszorpció)
- áthaladás (transzmissz)

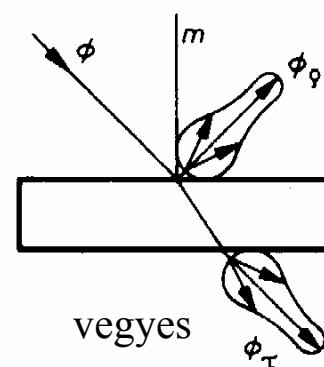
szabályos

egyenletes

szórt

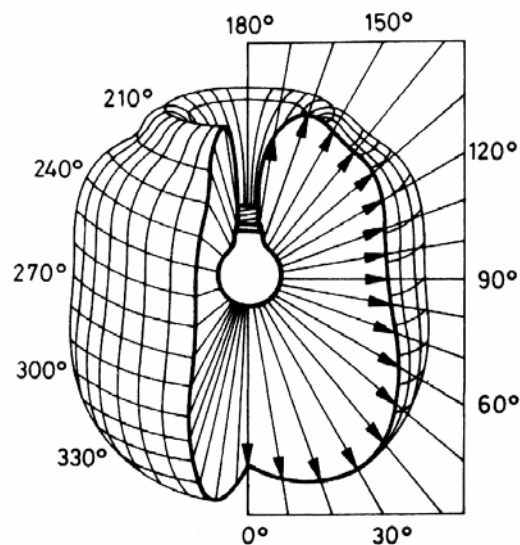
vegyes

A FÉNY TULAJDONSÁGAI (gazdasági)

Energiamérleg

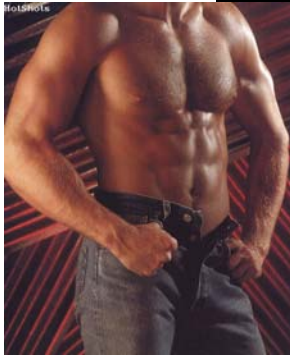
Fényhasznosítás: valamely fényforrás 1W bevitt villamos teljesítményért hány [lumen] fényáramot szolgáltat

Fényeloszlás: fényforrások (lámpa+lámpatest) fényerősségének térbeli eloszlása

Segédszerelvények szükségessége (pl.: kisülőlámpáknál az átfolyó áramot korlátozó előtétek)

ÉRZÉKELÉS

Íz → ízlelés
(nyelv)

Felület → tapintás
(ujj)

Illat → szaglás
(orr)

Zaj → hallás
(fül)

Fény → látás
(szem)

LÁTÁS

Látás: az emberi szervezet legfontosabb vizuális érzékelése, melynek során a környezetből származó **ingerek** az **érzékszerven** (szem) keresztül a szervezetben **ingerületté** alakulnak át → ennek következménye a *látásérzet*

Látószerv:

-szem: páros szerv:

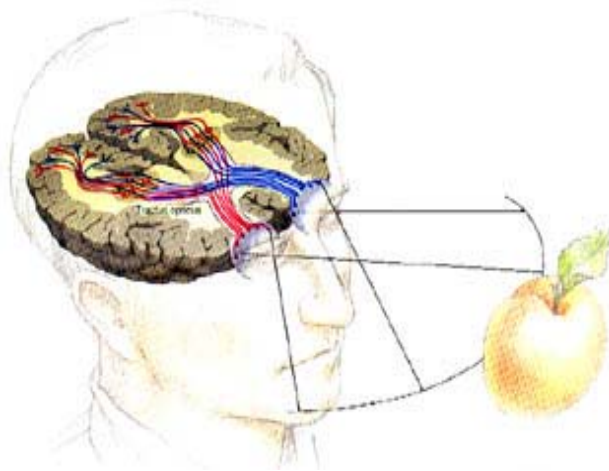
-tartalék

-térbeli látás (ugyanabból a pontból érkező ingerek a két szemet eltérő szögben érik → „mélység” érzékelés

-szemgolyó

-mozgató izmok

-védőberendezések

-látóidegpálya

-központi idegrendszer

A SZEM

Leképező rendszer:

-pupilla (fényerősséghez való alkalmazkodás)

-szemlencse (fókuszáláshoz)

-üvegtest (fénytörési feladatok)

-ínhártya:

-szivárványhártya

-ideghártya (retina): vetített kép ingerületé alakítás

-csapok 10^5 -1 [lux]-ban működik
alapszínek hullhosszára érzékenyek
(hullhossz specifikus színes látás)
(világosra adaptált szem)

közös műk 1 - 10^{-2} [lux]-ban

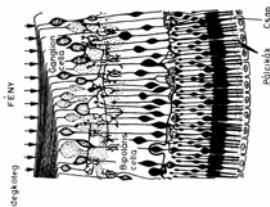
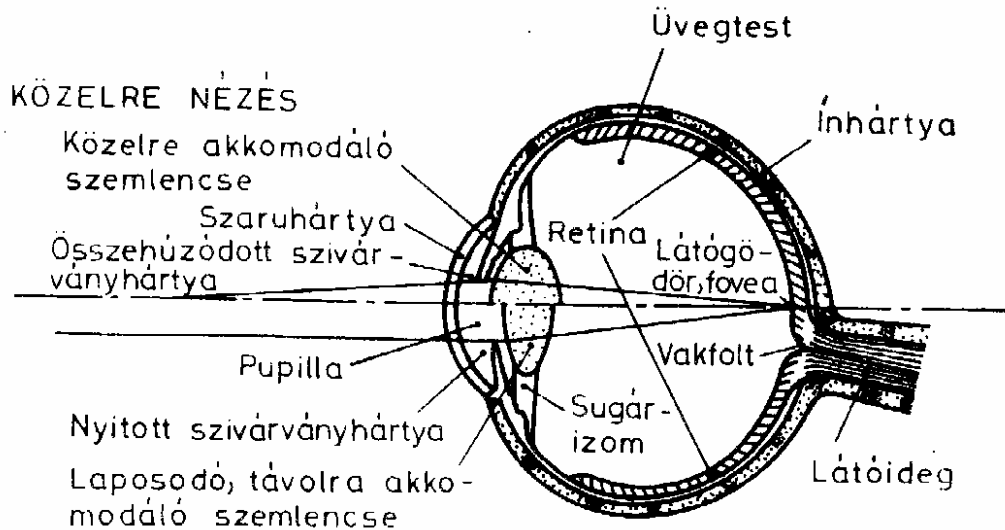
-pálcikák 10^{-2} - 10^{-5} [lux]-ban műk
észlel vagy nem észlel fényt
(fekete-fehér látás)

(sötétre adaptált szem)

(optikai sugárzások 380-780 nm tartományát érzékeli)

(rövidebb /ultraibolya/, hosszabb /infravörös/ hullhossz károsító hat)

-érhártya

VILÁGÍTÁS FAJTÁI

Természetes: a napfény által létrehozott környezeti sugárzás

Mesterséges: gerjesztés által megvalósított megvilágítás

Üzemi: a hely rendeltetésének megfelelő látási viszonyokat létrehozó világítás

Általános: adott tér egyenletes – annak egész területére kiterjedő - megvilágítása

Helyi: adott látási feladathoz alkalmazott világítás

-kiegészítve az általános világítást

-ált világítástól függetlenül szabályozhatóan

Tartalék: az üzemi világítás kimaradásakor is rendelkezésre álló világítás

TARTALÉKVILÁGÍTÁS

- Helyettesítő világítás:** -tevékenység folytatásához, elvégzéséhez
- Biztonsági világítás:** -veszélyes tevékenység befejezésének megkísérléséhez
- helyiség/épület biztonságos elhagyásához
- minden -kijáráthoz
  - megvilágítandó -veszélyforráshoz
  - biztonsági berendezéshez
- káprázatmentesen
- legalább 1 óra működési idővel
- kijáratok biztonsági világítása:** menekülés lehetőségeinek felismeréséhez
- kijáratok közepvonalában $E_{\min}=1$ lux
  - $E_{\max}/E_{\min}=40/1$ legfeljebb
- pánik elleni világítás:** olyan helyre eljutáshoz, ahonnan felismerhető a kijárat
- különösen veszélyes munkaterület világítása:** vesz műveletek bizt leállításához
- Biztonsági jelzések megvilágítása**
- minden pont minden irányból $L_{\min}=2$ cd/m²

VILÁGÍTÁS MEGVALÓSÍTÁSA (lámpa)

- Fényforrás:** olyan felület, vagy test, amely energiaátalakulás eredményeként fényt bocsát ki: -elsődleges: kisugárzó
-másodlagos: visszaverő
- izzólámpák:** villamos árammal fűtött, eltérő közegű burában lévő, (különböző) izzó szállal történő fénykibocsátás
-hagyományos
-halogén (halogén elemeket tartalmazó gáztöltés)
- kisülő lámpák:** villamos tér hatására létrejövő töltéshordozók keltette villamos áram gázokon vagy gőzökön történő áthaladása következtében kialakuló fénykibocsátás
-kisnyomású: a bennük fénykeltésre használt fémek (Hg Na) gőznyomása kicsi (néhány ezred [mbar])
-fénycsövek (fénypor bevonat gerjesztése a kisülés ultraibolya sugárzásával)
-nátriumlámpák
- nagynyomású: nagy gőznyomású, méreteikhez képest nagy fényáramot biztosító fényforrás
-higanylámpa (nagynyomású Hg gőz sugárzása)
-nátriumlámpa (nagynyomású Na gőz sugárzása)
-fémhalogén lámpa (bevitt fémek gerjesztése)
- ívlámpák:** ívkisülés, vagy izzó elektródok általi fénykibocsátás
- különleges lámpák:** speciális konstrukciós kialakítású lámpák (reflektorburás, fényvető, villanó, vetítő, infra, UV stb.)

VILÁGÍTÁS MEGVALÓSÍTÁSA (lámpatest)

Lámpatest: a fény irányítására, elosztására, sűrítésére vagy átalakítására szolgál és tartalmazza a fényforrások rögzítésére, védelmére és csatlakoztatására használatos részeket

-Elvárások:

-fénytechnika: feleljen meg az adott világítási feladatnak

-biztonságtechnika: ne okozzanak villamos balesetet
ne legyenek tűzveszélyesek

feleljenek meg a környezeti követelményeknek (robbvesz)

-szereléstechnika: egyszerűen legyenek szerelhetők és karbantarthatók
villamos csatlakoztatásuk legyen könnyű és biztonságos

-kialakítás: tetszetős, az alkalmazási helynek megfelelő

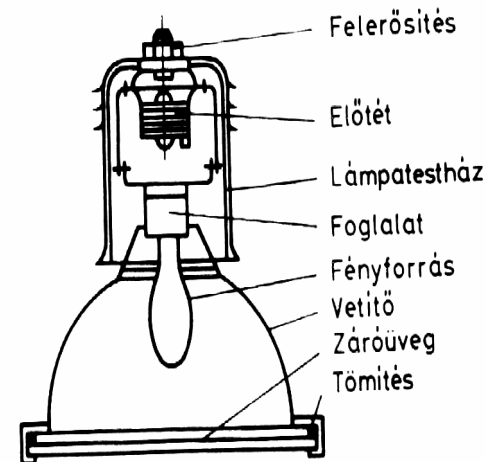
Osztályozásuk: -alkalmazás: -helye (belső-, külsőtéri, jármű)

-célja (cél, hangulat, díszítő)

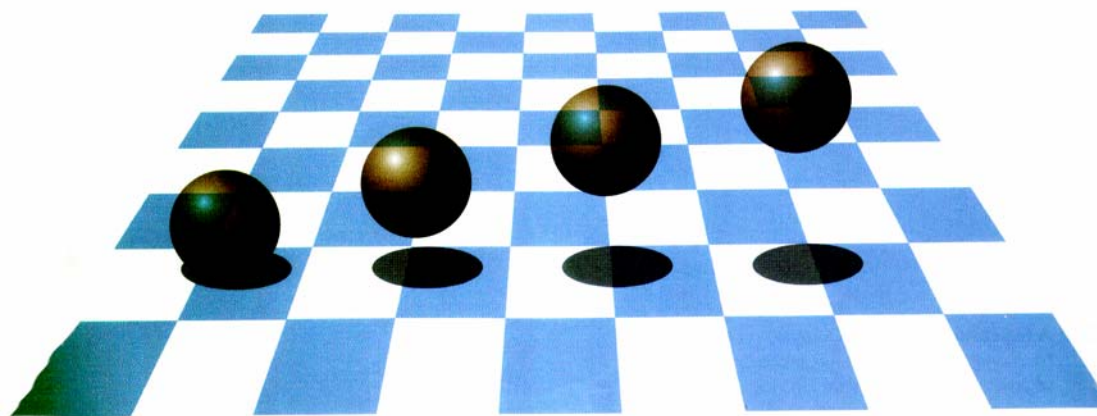
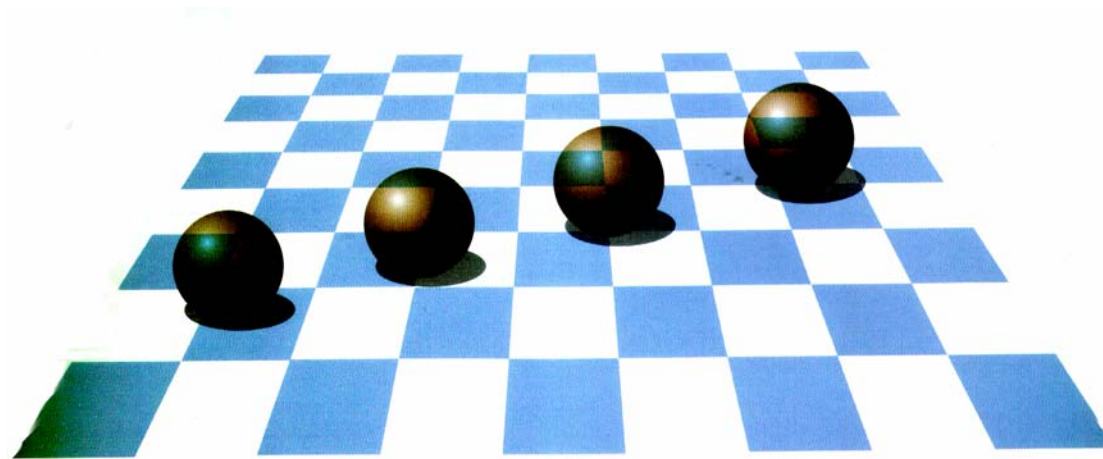
-fényforrás: (előző dia szerint)

-védettség: (száraz, poros, nedves, savas-lúgos, tűz-robbanásveszélyes stb.)

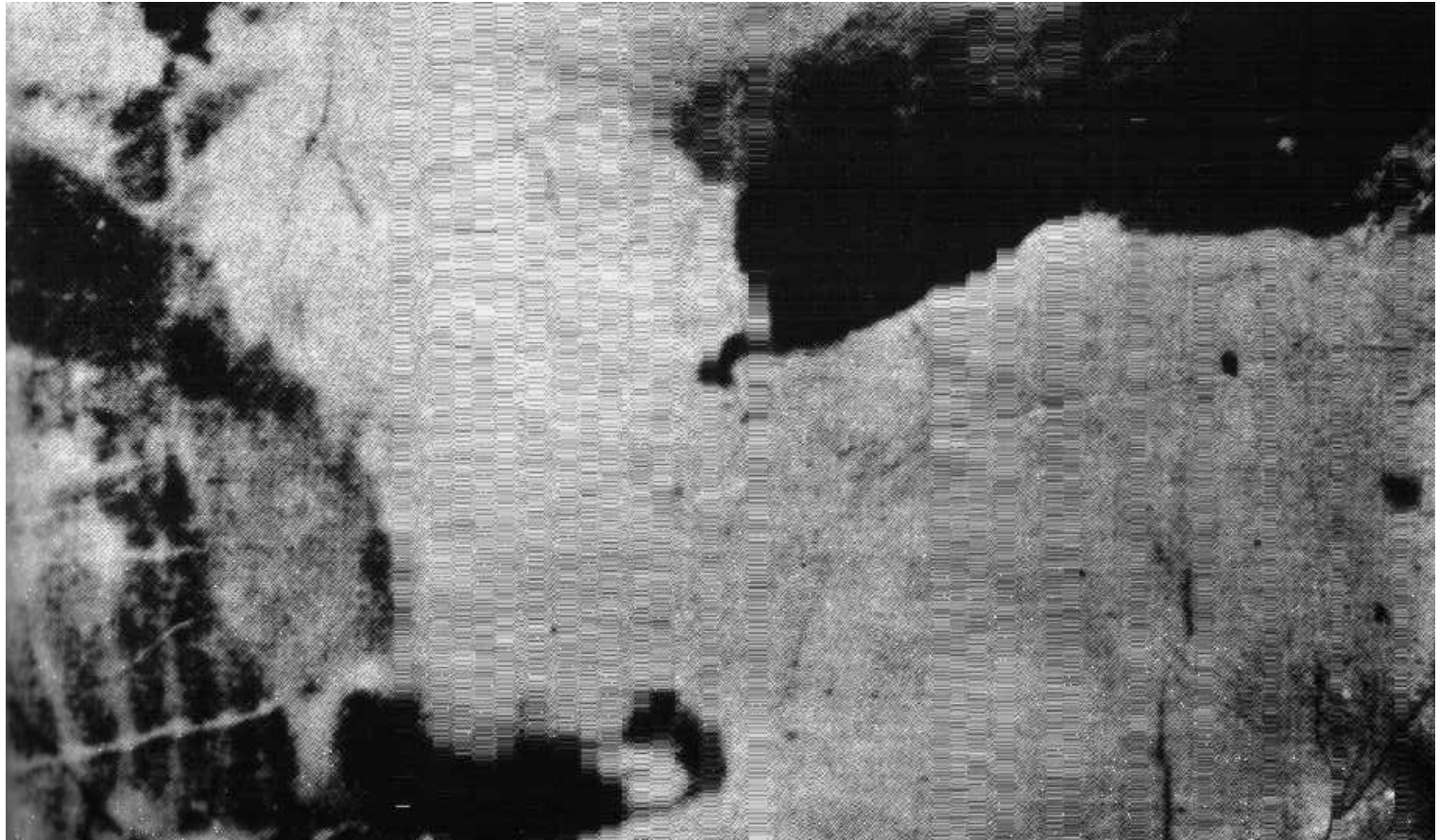
-szerelés: (beépített, hordozható, mennyezeti, fali, függesztett, oszlop)

VILÁGÍTÁS FONTOSSÁGA (árnyékhatás)

VILÁGÍTÁS FONTOSSÁGA (árnyékosság hiánya)

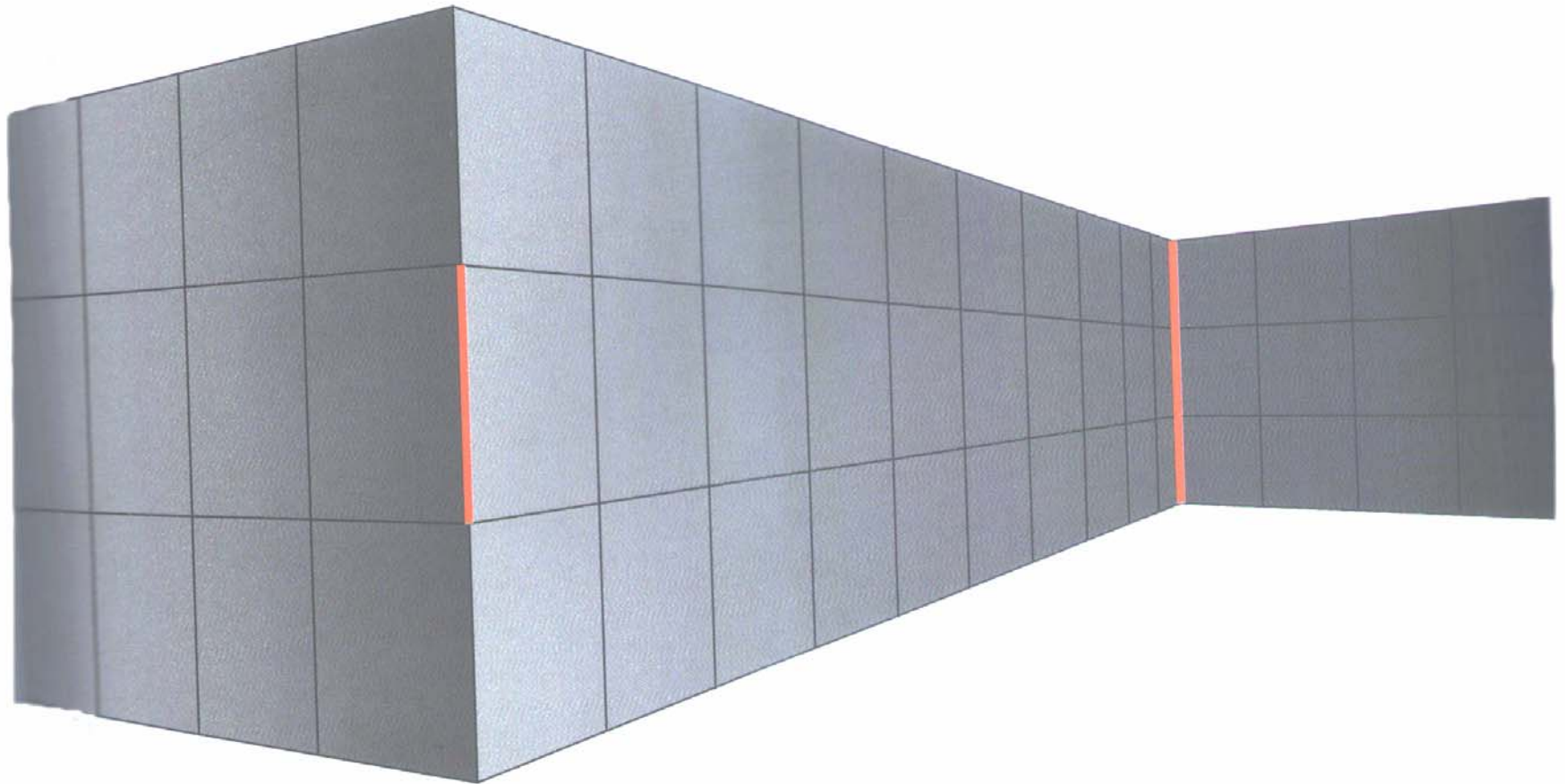

VILÁGÍTÁS FONTOSSÁGA (képrázás)

VILÁGÍTÁS FONTOSSÁGA (felbontóképesség)

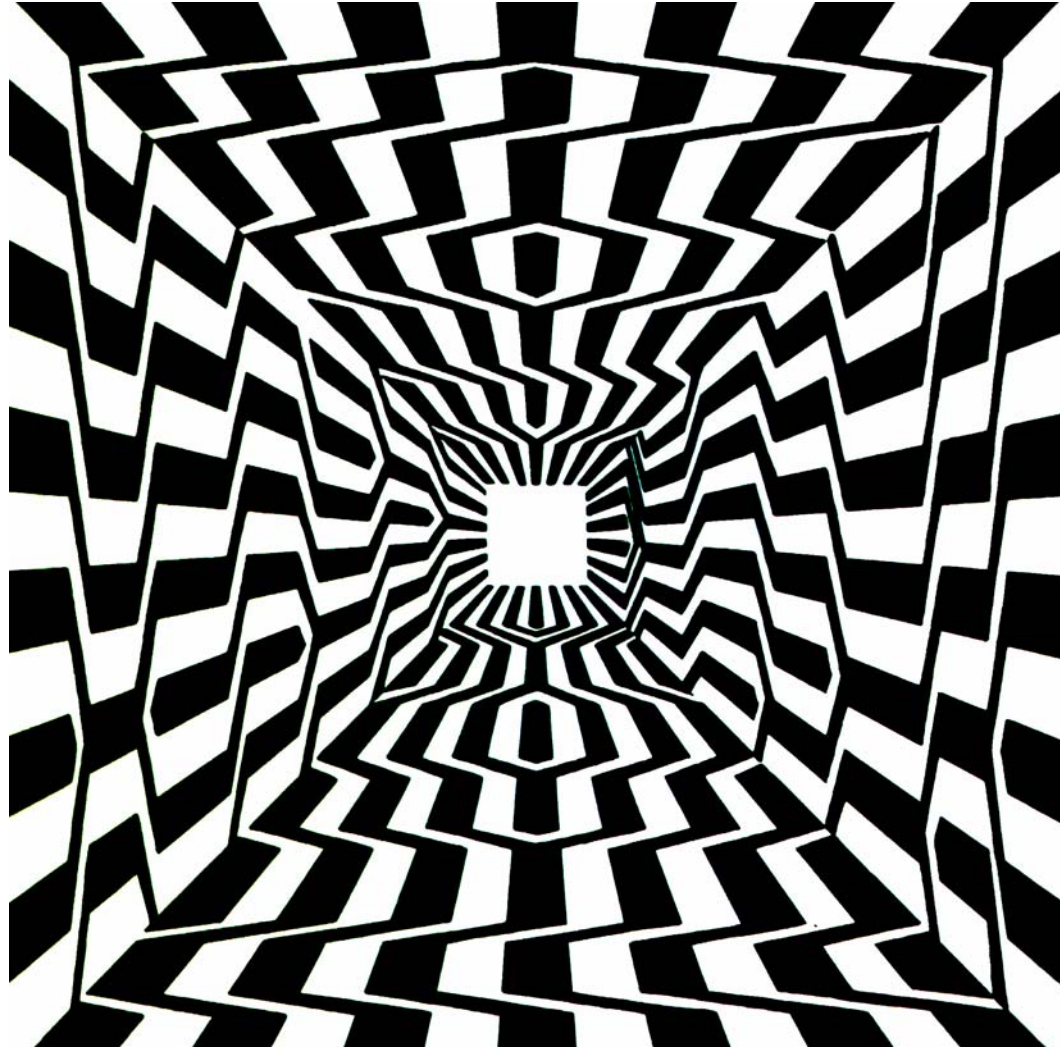
VILÁGÍTÁS FONTOSSÁGA (környezet befolyása)

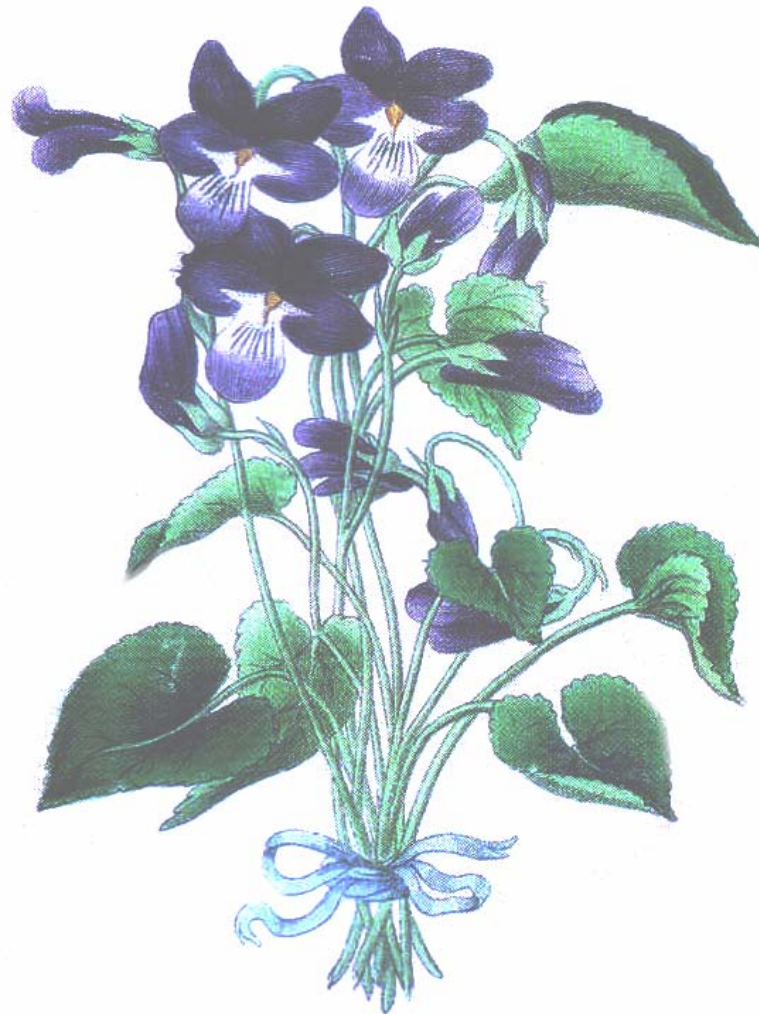
VILÁGÍTÁS FONTOSSÁGA (viszonyítás)

VILÁGÍTÁS FONTOSSÁGA (zavaró hatások)

VILÁGÍTÁS FONTOSSÁGA (figyelemelterelés)

VILÁGÍTÁS FONTOSSÁGA (megszokottság)

LÁTÁST BEFOLYÁSOLÓ TÉNYEZŐK

Látási feladat: a munkatevékenység világítási igényére jellemző fogalom

Jó látást befolyásoló tényezők:

Kontraszt: egyenletesen megvilágított tárgy és háttér közötti jellemzők relatív különbsége:

$$\begin{aligned} &\text{-fényssűrűségben: } \frac{L_{\text{háttér}} - L_{\text{tárgy}}}{L_{\text{háttér}}} \\ &\text{-színben} \end{aligned}$$

Méret: a megfigyelő szemét és a figyelt tárgy részleteit jelképező pontokat összekötő egyenesek alkotta szög ívpercben

Láthatóság (látási sebesség): annak az időtartamnak a reciproka, ami a tárgy észlelése és felismerése között eltelik

Világítási környezet: mely:

- elősegíti a tér jó vizuális megjelenését
- hozzájárul a jó fizikai és pszichikai közérzethez
- a környezet színezésének és kialakításának függvényében
- figyelembe véve a látószerv tulajdonságait és képességeit

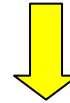
VILÁGÍTÁSI KÖVETELMÉNYEK

Megvilágítás

-feladatra irányuló fényből fontos: -visszaverődő fény
-kontraszt

-szem fénysűrűséget érzékel: $L = E * \frac{\rho}{\pi}$ (ρ =reflexiós tényező)

-Hatása:

-látási teljesítményre (látás élettani vizsgálat)
-munkateljesítményre (munkaélettani vizsgálat)
-vizuális megelégedettségre (pszichoélettani vizsgálat)

-Elvárások:

Alapja: szubjektív megítélés: arcvonások felismeréséhez: 20 lux
különbségérzet: 1,5* különbség
megvilágítási skála: 20 30 50 75 100 150...3000 5000[lux]

Értéke: megvilágítás karbantartási értékén keresztül E_m

$E_{\text{karbantartási}} =$ MSZ EN 12464-1:2003 szabvány szerinti táblázat szerint

-rendeltetés

-tevékenység függvényében

csökkenthető
növelendő

$E_{\text{karbantartási}} =$ min 200 [lux] állandó tartózkodásnál

VILÁGÍTÁSI KÖVETELMÉNYEK

Fénysűrűségviszonyok:-szem fénysűrűséget érzékel: $L=E* \frac{\rho}{\pi}$ (ρ =reflexiós tényező)

- Hatása:
- látásélességre
  - kontrasztérzékenységre
  - szem funkcióinak hatékonyságára: akkomodáció (szemlenc fókuszálás)
konvergencia (egy pontra nézés)
pupilla összehúzódás
szemmozgások (két szem együttes)

-vizuális komfortra ← ↑

-Elvárások: szórtan visszaverő felület esetén:

- $\rho=0,6-0,9$ mennyezet esetében
- $\rho=0,3-0,8$ falak esetében
- $\rho=0,2-0,6$ munkafelületek esetében
- $\rho=0,1-0,5$ padozat esetében

-túl nagy fénysűrűség – káprázás

fénysűrűség kontraszt – szem kifáradás

túl alacsony fénysűrűség(kontraszt) – álmosító hatás

VILÁGÍTÁSI KÖVETELMÉNYEK

Egyenletesség (térbeli): -a megvilágítás mértékének különbözősége a különböző pontjain: $\frac{E_{\text{minimum}}}{E_{\text{átlagos}}}$

- Hatása: -megvilágítási egyenlőtlenség (pásztázva a feladat és a környezet között)
- szem adaptáció (alkalmazkodás a környezeti ingerekhez) időigény
- átmeneti látászavarok **VESZÉLYHELYZET**

-Elvárások:

	Munkatér	Környezet
Megvilágítás	≥ 750	500
	500	300
	300	200
	≤ 200	$E_{\text{mmunkatér}}$
Egyenletesség	$\geq 7/10$	$\geq 5/10$

- egymásba nyíló helyiségek: 1/5
- helyi világításnál (általános világítás nélkül) 1/6
- munkavégzésre nem szolgáló helyiségben 1/10

VILÁGÍTÁSI KÖVETELMÉNYEK

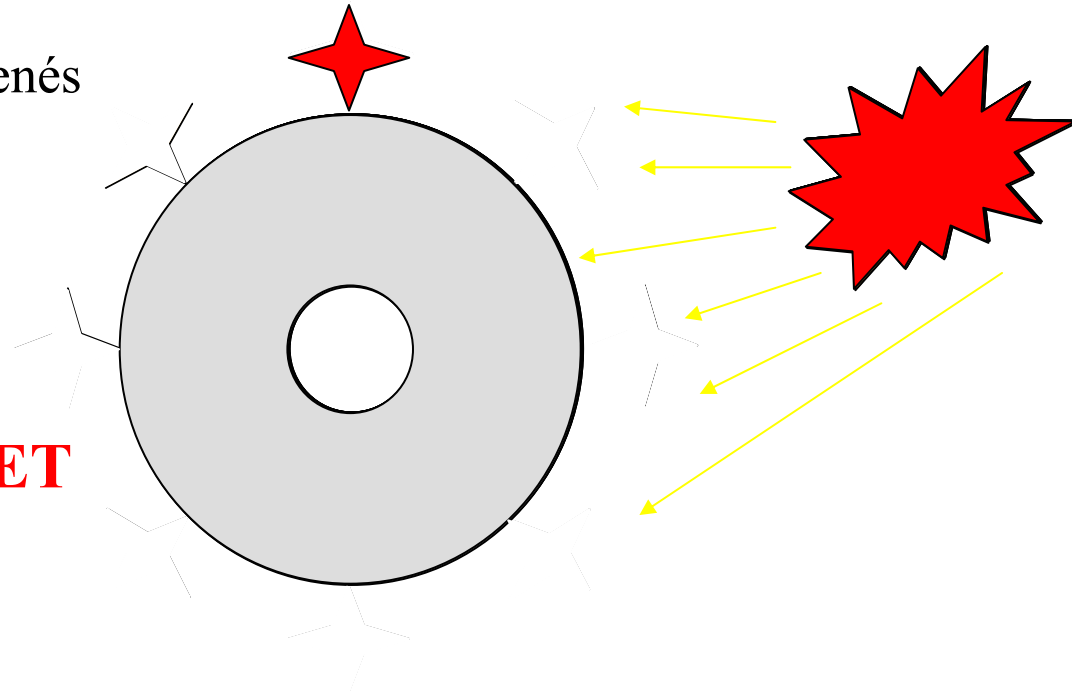

Egyenletesség (időbeli): a fénysűrűségnek az időben történő periodikus változása (világosodás-sötétedés-világosodás-sötétedés...azaz villogás)

- Hatása: -figyelemcsökkenés
- élettani (fejfájás)
- sztroboszkóp:

VESZÉLYHELYZET

-Elvárások:

- izzólámpákat egyenáramú megtáplálással
- kisülő lámpákat nagyfrekvenciás működtetéssel (emb szem 50 Hz körül érzék)
- különböző fázisokra kötéssel (sinus görbe kisimul)
- utánvilágítás alkalmazásával (fényporbevonatok)

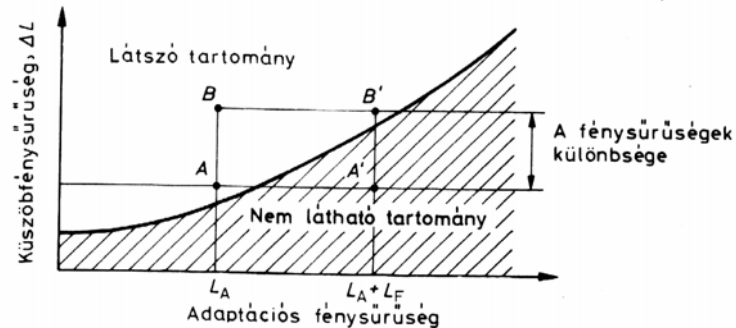
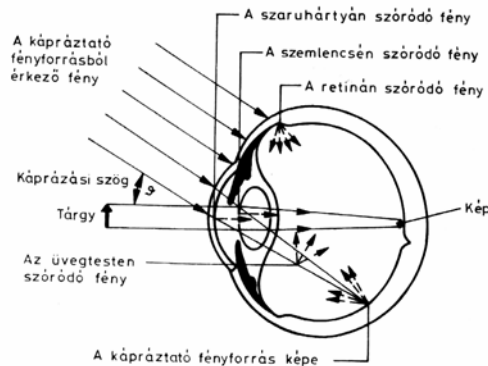
VILÁGÍTÁSI KÖVETELMÉNYEK

Káprázatmentesség: -látásbefolyásoló érzet, melyet a látótérben lévő nagy fénysűrűségek hoznak létre

-Hatása:

- zavaró (felismerhetőséget lehetővé tevő, kényelmetlenséggel járó)
  - rontó (felismerhetőséget károsan befolyásoló)
  - vakítás (látást lehetetlenné tevő)
- } közvetlen (fényforrásból)
} közvetett (visszaverődött)

-Elvárások: (káprázás értékelési skálán keresztül: MSZ EN 12464-1:2003)
-fényforrás fénysűrűségének mérséklése

(teljesítménycsökkentés)
(világító felület növelése)

- fényforrás kisugárzási szögének árnyékolása
- nézési irány megváltoztatása: (fényforrás, munkahely mód)
- reflexiós felületek kikészítése (matt felületek)
- határoló falak világossá tétele (falak, mennyezet)

VILÁGÍTÁSI KÖVETELMÉNYEK

Világítás irányítása (árnyékhatás): a látást nem zavaró, a megfigyelést elősegítő, a síkból kiemelkedés, vagy besüllyedés által keletkezett sötétülés

Hatása: -tárgyak felismerését lehetővé teszi
-forma, felületi kiképzés értékelését segíti
-kevésbé fárasztóvá teszi a szem adaptációját

-Elvárások:

-mély árnyékok kerülendők (környezet világos színezése)
(szórt fények alkalmazása)

-éles árnyékok (átmenetek) kerülendők

$E_{\text{vizszintes}} : E_{\text{függőleges}} > 2:1$ (mennyezet megvilágítása) $\longrightarrow$ kellemes hatás
(környezet világos színezése)
(szórt fények alkalmazása)

(munkahelyen kedvezőtlen $\longrightarrow$ kettős árnyék)

VILÁGÍTÁSI KÖVETELMÉNYEK

Színhatás: szembe hatoló, színészleletet létrehozó látható sugárzás következménye

-Hatása: -közérzetre

-színelapú inform felismerhetőségére (pl.:operáció)

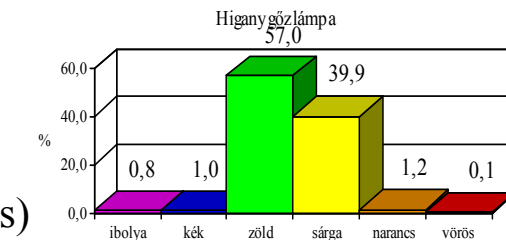
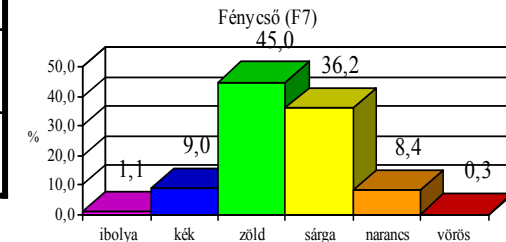
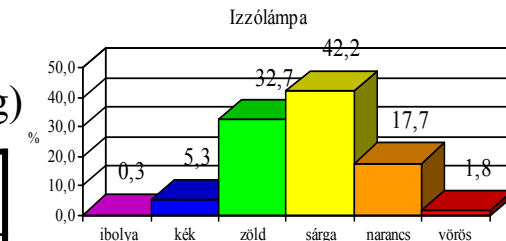
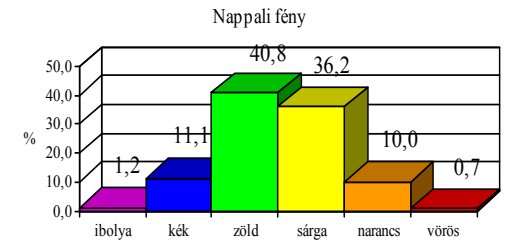
-Elvárások:

-**színmegjelenés** (színhőmérséklet keresztül)
(etalonizálás által létrehozott színhez hasonlatosság)

Színérzet	Színhőmérséklet [K°]
Meleg	<3300
Semleges	3300-5300
Hideg	>5300

-**színvisszaadás** (színvisszaad indexen ker)

(fény spektrális hasonlatossága a nappali fényhez) →

- $R_a \geq 90$ igényes tevékenységnél (klinika, képtár)

- $80 \leq R_a < 90$ lakóhelyiségek (iroda, üzlet, vendéglő)

- $60 \leq R_a < 80$ ipari létesítmények

- $R_a < 60$ durva ipari tevékenységek (acélöntöde, külső tárolás)

(MSZ EN 12464-1:2003 szabvány alapján)

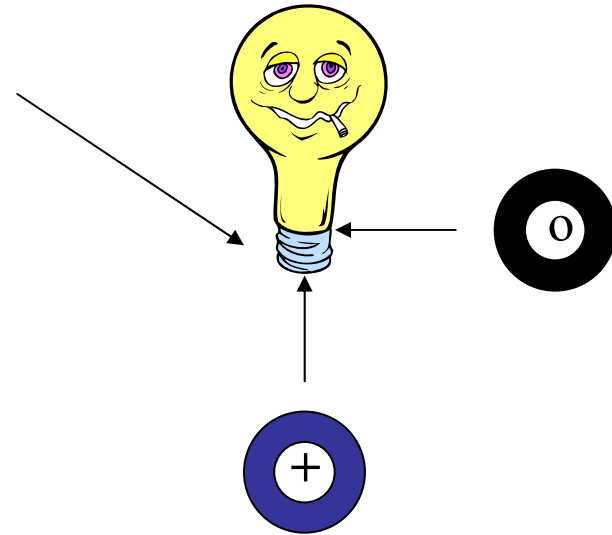
VILÁGÍTÁSI KÖVETELMÉNYEK

Egészségre ártalmatlanság: egészséget, testi épséget nem károsító működés

-Hatása: -biztonságos munkavégzésre

-Elvárások:

-nem okozhat áramütést (helyes bekötés módja)

-nem bocsáthat ki káros sugárzást (mint a hegesztő ív)

-nem termelhet mérgező anyagot

-nem csökkentheti a levegő oxigéntartalmát (mint a petróleum lámpa)

-a létrehozott hőszugárzás a környezetet káros mértékben nem melegítheti

VILÁGÍTÁSI KÖVETELMÉNYEK

Gazdaságosság: hatékonyság kifejezése az eredménynek, a létrehozásához szükséges ráfordítások szembeállításával

Ráfordítások

Eredmények

Létesítési költségek

Baleseti helyzet javulása

Üzemeltetési költségek

Termelékenység növekedése

Üzemfenntartási költségek

Minőség javulása

VILÁGÍTÁSI KÖVETELMÉNYEK

Üzembiztonság: a világítási berendezések és a környezet védettségének mértéke a bekövetkező zavarok károsító hatásai ellen

- Hatása: -munka szervezhetőségére (megbízhatóság miatt)
- termelési eredményekre (tartós használhatóság miatt)
- baleseti helyzetre (rendkívüli események gyakorisága miatt)

Elvárások:

- szakszerű tervezés
- kifogástalan szerelés
- rendeltetésszerű üzemeltetés
- megfelelő karbantartás

VILÁGÍTÁSI KÖVETELMÉNYEK

Esztétikus megjelenés: művészi szép, ízléses látvány

- Hatása: -környezet érzékelésére (külvilág leképeződése a szervezetben)
  - érzelmi állapotra (környezet élmény formájában történő megélése)
- Elvárások:

VILÁGÍTÁS TERVEZÉSE

Megfontolt előkészítés: -látási igények felmérése (látást befolyásoló tényezők)

Jó fényhasznosítású fényforrások alkalmazása:

- nagynyomású kisülő (gázkis)
  - jó fényhasznosítás
  - hosszú élettartam
  - bonyolult működtetés
- kisnyomású kisülő (fénycső)
- izzólámpa

Célszerű lámpatestek kiválasztása:

- megfelelő fényeloszlás
- káprázás megakadályozása

Rugalmas világításra törekvés:

- természetes világítás figyelembe vétele
- fényforrások tömbösítése kapcsoláskor
- munkahely elrendezésének megfelelően

Tervszerű karbantartás: -karbantarthatóság (élettartam>gazdaságos üzemelés)

Színdinamika hasznosítása: -szín és ember közötti összefüggések figyelem vétele

SZÍN ÉS EMBER KAPCSOLATA

Színek értelmezése:

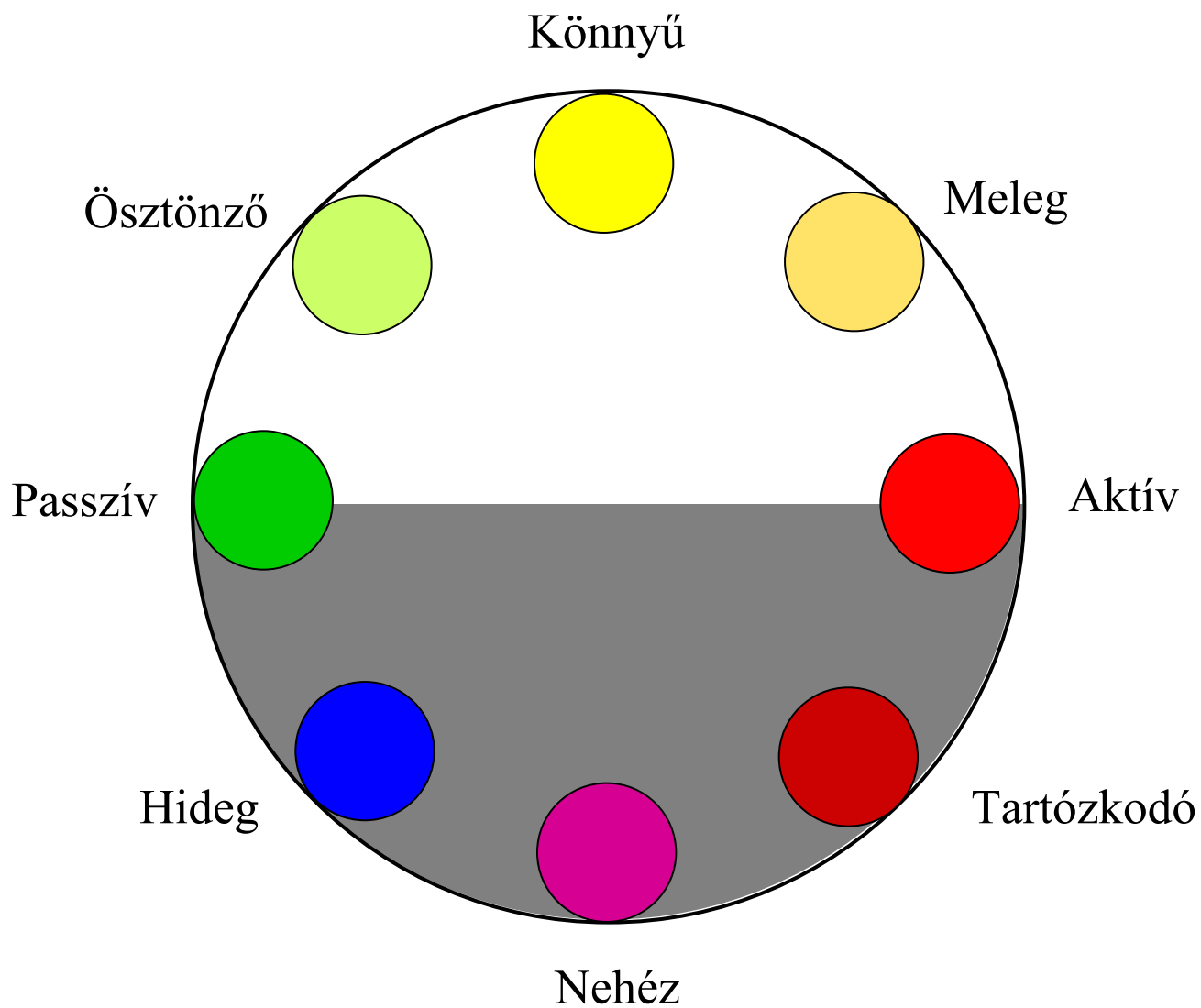
- szemet érő fényinger *fizikai* tulajdonságai alapján:
- színérzékelés *élettani* folyamatai alapján:
- színérzékelés *lélektani* folyamatai alapján:

FÉNY
INGERÜLET
SZÍNÉRZET

Munkahelyi alkalmazás:

- Hagyományos használat: —————> figyelem felhívására
  - tájékozódást elősegítő közlekedési útvonalak
csővezeték, palack tartalom
  - biztonsági: ütközés, botlás, kiálló részek
  - rendteremtő: megfelelő környezetszínezés szembeötlővé teszi a rendetlenséget
- Színdinamikai használat: —————> emberre gyakorolt hatás

SZÍNEK LÉLEKTANI HATÁSA

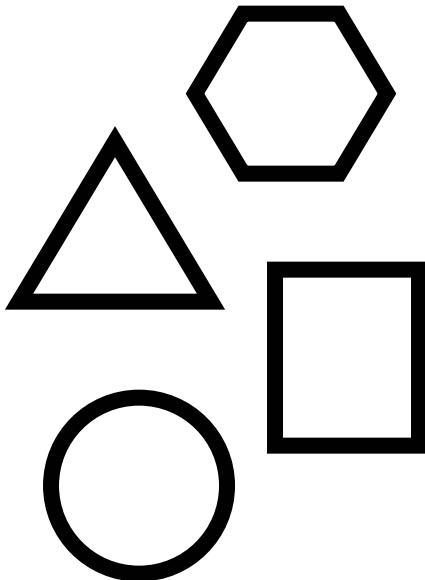
BIZTONSÁGI SZÍN- ÉS ALAKJELEK

Színjelek:

Szín	Környezet	Folyamat	Berendezés
	veszélyes	veszélyhelyzet	hiba
	figyelmeztetés	rendellenesség	rendellenes
	biztonságos	normális	előírászerű
	kötelező		

Alakjelek:

Alak

Környezet	Folyamat	Berendezés
veszélyes	veszélyhelyzet	hibás
figyelmeztetés	rendellenesség	rendellenes
biztonságos	normál	előírászerű
kötelező		

JELEK ALKALMAZÁSA

-Közlekedési

-Biztonságtechnikai:

-tiltó

-figyelmeztető

-rendelkező

-felvilágosító

-tűzvédelmi

